

Aanbiedingsbrief

aan: Algemeen Bestuur RUD Utrecht
van: Dagelijks Bestuur RUD Utrecht
steller: André van Nieuwpoort
onderwerp: AP03.2a_Verschuiving bodemtaken van provincie naar gemeenten 2023
t.b.v.: AB d.d. 03-11-2022
bijlage: b) Bijlage 1 Overzicht scenario's, werkvoorraad per opdrachtgever
c) Bijlage 2 AB besluit feb 2021 incl bijlagen
d) Bijlage 3 Ambitiedocument

Status

- ter kennisneming
- ter (oriëntatie) bespreking
- ter besluitvorming

Samenvatting

"Hoe kunnen de gemeentelijke en provinciale bodemtaken onder de Omgevingswet uitgevoerd worden en wat is de impact op de RUD?" Na instemming door het AB op 11 februari 2021 is de RUD verder gegaan met de opdracht om het vastgestelde scenario nader uit te werken. Nu, anderhalf jaar verder en met een verwachte inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2023, ontvangt u hierover de laatste stand van zaken.

Beantwoording van deze vraag loopt over drie sporen:

1. **Blauw** > Met de Omgevingswet verschuift het bevoegd gezag van Wet Bodembescherming van de provincie naar gemeenten (warme overdracht). Dit geeft potentiële frictiekosten en vraagt afspraken voor het herbeleggen van deze taken bij de RUD. Duidelijkheid over Rijksfinanciering van deze taken en een flexibel DVO hebben hier invloed op.
2. **Groen** > De wens tot samenwerking tussen de twee omgevingsdiensten, RUD en de ODRU, in zowel uitvoering als tussen regievoerders en besturen. Kennis en capaciteit wordt gedeeld, dit voorkomt ook frictie.
3. **Geel** > Visie op Bodem & Ondergrond. Hoe kan waardevolle specialistische kennis behouden blijven en breder worden ingezet op thema's als Energietransitie en Klimaatadaptatie, naast meer traditionele inzet op de kwaliteit van bodem en grondwater en beheer van bodeminformatie, dit voorkomt op de langere termijn ook frictie.

Door vast te houden aan de keuze om basis- en plustaken Bodem structureel bij de RUD te (blijven) beleggen zal er géén frictie ontstaan voor de eigenaren.

Voorstel

Het Algemeen Bestuur wordt gevraagd:

1. kennis te nemen van de actuele stand van zaken van de drie sporen;
2. vast te houden aan de keuze om basis- en plustaken Bodem structureel bij de RUD te (blijven) beleggen;
3. in te stemmen met de keuze voor het verwachte scenario in relatie tot de genoemde onzekerheden;
4. in de meerjarenbegroting géén frictie op te nemen en hierover informatie op te nemen in de risicoparagraaf.

Communicatie en medezeggenschap

- Afstemming met de OR > Dit gebeurt periodiek door de strategisch manager Bodem.
- Samenwerking met opdrachtgevers > Dit wordt opgepakt via bestaande overleggen.

Financiën

De definitieve DVO's én de uiteindelijke afspraken met de ODRU zullen worden verwerkt in een tweede begrotingswijziging op de begroting van 2023. Deze besluiten zijn op dit moment nog niet verwerkt in de Begroting 2023.

Conform AB-besluit van 11 februari 2021 (bijlage 2) wordt gerekend met €300.000,- per fte aan frictie. Op dit moment zijn de verwachte frictiekosten nul, waarbij er nog wel veel onzekerheden zijn:

1. Vooral nog lijkt het erop dat de ODRU voor circa 3,6 fte aan uitvoeringsdiensten af gaat nemen bij de RUD. Doordat dit alleen voor het jaar 2023 wordt uitgevraagd mogen deze fte's strikt genomen niet meetellen in de frictieberekening. Op basis van ambtelijke toezeggingen is een afweging gemaakt en rekenen we deze fte's wel mee in het verwachte scenario en halen ze eraf in het tegenvallend scenario.
2. Gemeente Nieuwegein en de RUD zijn in gesprek omtrent uitvoering van plustaken vergunningverlening Bodem. Aangezien de gemeente Nieuwegein middels de zienswijze op de kadernota 2023 heeft aangegeven in principe alle taken bij de RUD in te brengen zijn deze uren hier, in tegenstelling tot het vorige AB-besluit, meegenomen in het verwachte scenario.
3. Gemeente Utrecht en de RUD zijn in gesprek omtrent overdracht van basis- en plustaken vergunningverlening Bodem. Deze zijn nog niet ingerekend in de genoemde scenario's.
4. Enkele opdrachtgevers hebben te kennen gegeven nog geen dekking te hebben georganiseerd voor de nieuwe plustaken Bodem na invoering Omgevingswet. Deze taken zijn echter conform eerder AB-besluit wél ingerekend vanaf 2023.

Het voorstel is om voor de meerjarenbegroting géén frictie op te nemen en hierover informatie op te nemen in de risicoparagraaf onder vermelding van het negatieve scenario.

Juridische toets

Nvt.

Toelichting

"Hoe kunnen de gemeentelijke en provinciale bodemtaken onder de Omgevingswet uitgevoerd worden en wat is de impact op de RUD?" Na instemming door het AB op 11 februari 2021 is de RUD verder gegaan met de opdracht om het vastgestelde scenario nader uit te werken. Nu, anderhalf jaar verder en met een verwachte inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2023, ontvangt u hierover de laatste stand van zaken.

Het blauwe spoor

Conform het besluit van het AB hebben de opdrachtgevers hun plustaken gegund aan de RUD. In tegenstelling tot het eerdere besluit zijn ook de gemeenten Nieuwegein en Utrecht bereid gebleken plustaken te gunnen. Rijksfinanciering voor de nieuwe bodemtaken loopt via de provincie voor een periode van 4 jaar. Tenslotte zijn er afspraken gemaakt over een flexibel DVO voor Bodem als het gaat om de plustaken.

De voorspelde frictie is op basis van die huidige toezeggingen 0 fte, dit noemen we *het verwachte scenario*.

In *het tegenvallend scenario* committeert de ODRU zich alleen voor het invoeringsjaar 2023 voor de inkoop van diensten bij de RUD en rekenen we ongedekte plustaken bij die gemeenten die op dit moment nog niet financieel gedekt zijn, niet mee. De voorspelde frictie loopt dan op naar 3,11 fte in 2026. Deze frictie ontstaat met name bij de vergunningverleners bodem in de periode t/m 2026. Dit staat gelijk aan frictiekosten van €933.000

Het groene spoor

Na het tekenen van de intentieovereenkomst (ODRU – RUD) tot samenwerking is er een toezegging gedaan tot formele uitvraag voor kennis en capaciteit van circa 3,6 fte voor 1 uitvoeringsjaar (2023). Een DVO is in de maak en er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt om meer gelijklopende uitvoering te krijgen. In een projectgroep die bestaat uit ODRU, RUD en provincie Utrecht worden deze afspraken nader uitgewerkt.

Het gele spoor

Na het opstellen van het ambitiedocument is per thema een kort plan van aanpak opgesteld. Op het vlak van energietransitie zijn we in gesprek met Amersfoort om verder te verkennen waar de RUD hen kan ondersteunen in de energievraagstukken die spelen. Eind 2022 volgt een gesprek met iedere opdrachtgever, waar we gezamenlijk verdere kansen verkennen. Doel is om per thema dit jaar een pilot te starten en met de geleerde lessen een aantal nieuwe diensten/producten op te gaan nemen in de PDC. Bodem en ondergrondspecialisten worden daarmee breder ingezet, ook daarmee wordt frictie voorkomen.

Gemeente Utrecht

Met de gemeente Utrecht voeren we op dit moment gesprekken over de toekomstige taakuitvoering. Hierbij is de gemeente Utrecht voornemens alle basistaken en een aanzienlijk deel van de plustaken bij de RUD te beleggen. Doordat zowel het volume als de verwachte overdrachtsdatum van aanvullende taken nog niet bekend zijn is er voor dit stuk voor gekozen geen aanvullende raming in de scenario's op te nemen.

Gemeente Nieuwegein

Nieuwegein geeft aan naast de basistaken ook de volgende plustaken bij de RUD te beleggen: o.a. beleidsadvies bodem, bodemadvies, beoordelen bodemonderzoeken en de beantwoording van bodemloket-vragen. Hiermee sluit zij aan bij de afspraken zoals eerder gemaakt met de overige opdrachtgevers. De verwachte extra frictiekosten a €75.000 uit het vorige AB-besluit komt bij navolging van deze afspraak te vervallen.

Provincie Utrecht

Met de provincie is uitgebreid gesproken over de afname van bodemtaken over de periode 2023 – 2026. Deze stapsgewijze afname maakt het scenario complexer maar ook meer realistisch en heeft een positief effect op de frictie. Er is daardoor meer tijd om naar de benodigde formatie én competenties toe te werken. De spoedlocaties worden vanaf 2023 onder het DVO gebracht, daarnaast worden er nog enkele aanvullende opdrachten uitgevoerd.

Het totaal van voorziene taken die de PU onder de Omgevingswet bij de RUD belegt is 12,7 fte in 2023. Door afbouw van taken neemt deze tussen 2023 en 2026 af naar 4,14 fte. Dit laatste wordt gezien als stabiele werkvoorraad die de PU jaarlijks van de RUD af zal nemen vanaf 2026.

Samenwerking RUD-ODRU (bodemtaken)

De afgelopen periode is in kader van het samenwerkingsarrangement verkend hoe deze samenwerking op Bodem praktisch vormgegeven kan worden. De ODRU heeft hierbij aangegeven de volgende taken (deels) bij de RUD te beleggen: o.a. meldingen, toezicht en juridische ondersteuning in kader van het Besluit Activiteiten Leefomgeving (ex Bkk en ex Wbb-taken).

Deze taken hebben een voorziene omvang van circa 3,6 fte. Het positieve effect op de frictiekosten is meegenomen in het verwachte scenario.

Financiering bodemtaken

De nieuwe basistaken worden grotendeels gefinancierd door het rijk via de provincie. De plustaken moeten gemeenten zelf financieren uit eigen middelen. Hierbij is nog onduidelijk of deze extra middelen toegewezen worden en daarmee of deze plustaken definitief bij de RUD belegd zullen worden. De taken waarvoor gemeenten de financiering nog moeten regelen bestaan uit: de ex Wbb taken (oude provinciale taken) en de plustaken die nieuw ontstaan onder de Omgevingswet. Op dit moment is nog niet van alle opdrachtgevers duidelijk of deze middelen beschikbaar gemaakt zijn voor de uitvoering van deze taken. Hier is in het tegenvallend scenario mee gerekend. In het voorgestelde scenario wordt uitgegaan van afdoende financiering. Inflatie kan hier door stijging van personeelslasten een extra negatief effect hebben.

FTE-overzicht scenario's

De afgelopen anderhalf jaar is, in afstemming met onze opdrachtgevers en de ODRU, de voorliggende scenario's geactualiseerd.

Waar eerst gesproken werd over een wensbeeld en een zeer grote bandbreedte tussen verwacht en negatief scenario (1ste serie transitiegesprekken) ontstaat nu een realistischer beeld.

Fricctie verwacht scenario			
	vv	hh	Totaal
Fte in 2026	10,34	7,01	17,35
Werkvoorraad in 2026	10,51	9,27	19,78
Vershil	0,17	2,26	2,44

Fricctie tegenvallend scenario			
	vv	hh	Totaal
Fte in 2026	10,34	7,01	17,35
Werkvoorraad in 2026	7,41	6,82	14,24
Vershil	-2,93	-0,18	-3,11

Dit beeld (bijlage 1) laat zien dat in 2023 voldoende werkvoorraad is voor alle vergunningverleners en handhavers van het bodemteam en er geen sprake is van fricctie. Richting 2026 halveert deze werkvoorraad ongeveer. Dat heeft consequenties voor de flexibele schil, maar niet voor onze eigen medewerkers in het verwachte scenario.

Het feit dat er veel minder vergunningen verleend hoeven te worden, heeft ook invloed op de juridische ondersteuning. De bestaande formatie is het afgelopen jaar afgenomen van 1,6 naar 0,65 fte. Voor deze 0,65 fte zit in het huidige scenario voldoende werkvoorraad.

Risico's & onzekerheden

Het voorliggend verwacht scenario gaat schuiven in negatieve zin:

- Als een deelnemer minder of geen plustaken afneemt; als er te weinig voor bodem gelabelde middelen zijn, kan de gemeente / de provincie kiezen een deel van de plustaken niet te financieren uit de algemene middelen en dus niet uit te voeren.
- Als de samenwerking met de ODRU minder werkvoorraad oplevert dan momenteel verwacht.
- Onzeker is nog wat de Omgevingswet precies aan werk laat verdampen, waar mogelijk is daar in dit scenario rekening mee gehouden. De rest zal in de praktijk moeten laten blijken.
- Onduidelijk is wat de waterschappen aan werkvoorraad bij de RUD willen beleggen (ondersteuning lozingen en onttrekkingen).
- Inflatie kan er voor zorgen dat er minder uren afgenomen kunnen worden door de ODRU of door individuele opdrachtgevers op basis van de financiering door het rijk via de provincie.

In positieve zin kan het verwachte scenario nog verbeteren als de gemeente Utrecht plustaken gaat beleggen bij de RUD.

De maximale fricctie in het tegenvallende scenario bedraagt 3,11 fte, hiermee wordt rekening gehouden in de risicoparagraaf van de meerjarenbegroting.

Ambitietraject

Het Ambitiedocument Bodem & Ondergrond is bijgesloten als bijlage 3.